

Miesięcznik dla buchalteryi

czasopismo poświęcone rachunkowości oraz nauce umiejętności handlowych

wychodzi raz na miesiąc we Lwowie.

Redaktor i wydawca: Kazimierz Wieniawa Chmielewski

Lwów, ul. Pańska l. 11.

Rok I.

Lwów, Listopad 1899.

Nr. 11.

Treść: Zjazd buchalterów.— Buchalterya w interesie fabrycznym (c. d.).— Umiejętności handlowe: (Zasady buchalteryi podwójnej (c. d.). — Bibliografia (Oceny i sprawozdania). — Rozmaitości. — Odpowiedzi Redakcyi. — Ogłoszenia

Zjazd buchalterów.

Streściliśmy w zeszłym numerze Miesięcznika te wszystkie zapytania, jakie dotychczas w sprawie zwołania Zjazdu buchalterów z rozmaitych stron ortzymaliśmy i zapowiedzieliśmy szczegółowy rozbiór każdego z otrzymanych pytań. Przystępując obecnie do dzieła, zastrzedz musimy się najpierw, iż zapatrywanie, jakie w tej mierze wypowiedzieć zamierzamy, jest naszym osobistem zapatrywaniem, które każdy z łaskawych czytelników podzielać lub nie podzielać może. Z tego powodu byłoby wskazaniem, aby każdy z czytelników, będący przeciwnego zdania, uwagi swoje łaskawie nadesłać nam raczył. Rzecz którą projektujemy, zbyt wielkiej jest wagi, aby na zdaniu jednego człowieka, lub choćby nawet kilku, polegać można. Zapraszamy kolegów naszych uprzejmie do wyrażenia swej myśli.

Poniżenie i uposłedzenie, w jakim stan buchalterów niestety w społeczeństwie naszym zostaje, ma główną przyczynę w tym zakorzeniałym dotąd u nas przesądzie, iż oddawanie się handlowi, przemysłowi, i wogóle zarobkowi, szkodę i ujmę przynosi, na sławie i honorze. Dziś jeszcze znaleźć możemy szlachtę, uważającą zajęcie się handlem i przemysłem za rzecz ubliżającą; toteż szlachta nasza woli majątki puszczać za granicą, aniżeli zdobywać je zapomocą handlu i przemysłu. Cóż dopiero mówić o tak podrzędnem zajęciu jak buchalterya! Od czegoż mają swoich rządców, ekonomów, pisarzyków? Sami na rachunkach i księgach znać się przecie nie potrzebują! A jednak ileż to ruin majątkowych, ileż to nieszczęść rodzinnych dalałoby się uniknąć, gdybyśmy z kredką w ręku otwarli nasze księgi majątkowe i zbadali dokładnie nasz przychód i rozchód!

Drugą przyczyną tego uposłedzenia i poniżenia stanu buchalterów, jest to odosobnienie w jakim buchalterzy dotychczas pozostają, nie łącząc się w żadne stowarzyszenia ani korporacje. Wprawdzie wpisują się pojedyncze osoby jako członkowie do różnych stowarzyszeń kupieckich, przemysłowych i tym podobnych, stowarzyszenia jednak takiego, któreby wyłącznie na celu miało dobro i pożytek stanu buchalterów, dotychczas nie-

stety nie było. Inaczej ma się rzecz w Anglii: istniejące tam od dawna stowarzyszenia rozwijały się coraz to potężniej, aż wreszcie otrzymały przywilej królewski i połączyły się w jedną silną korporację, której członkowie cieszą się czcią i poważaniem. Buchalterzy nie należący do stowarzyszenia lub korporacyi są niejako buchalterami pokątnymi i mimo uczciwości i nieskazitelności charakteru nie mogą już mieć tego szacunku, co ich koledzy z korporacyi.

Poniżenie to i upośledzenie buchalterów w naszym społeczeństwie po winnoby skłonić ich do jakiegoś środka celem zaradzenia złemu: środkiem takim zdaniem naszym może być jedynie zjazd buchalterów. Na zjeździe takim poznać się mogą koledzy ze sobą, naradzić, zjednoczyć się w kółka, grona, stowarzyszenia i w ten sposób doprowadzić z czasem do skutku podźwignięcie z upadku zawodu, który przecie na ogólny szacunek społeczeństwa zasługuje.

Oto jest cel, oto jest pożytek zjazdu, a zdaniem naszym każdy z czytelników przyzna nam niewątpliwie słuszość pod tym względem.

Przechodząc do punktu drugiego zapytań, nie wiele nadmienić nam wypadnie. Najważniejszą kwestyą, piekącą niemal, jest konieczność jednoczenia się; ta też sprawa powinna być na pierwszym miejscu na porządku dziennym; również ważną jest sprawa uregulowania stosunku buchalterów do ich pryncypałów, a wreszcie konieczność podniesienia ogólnego i fachowego wykształcenia zawodowych buchalterów. Niemniej ważną jest sprawa zapobieżenia temu, aby ludzie niefachowi, nie rozumiejący się na buchalteryi, nie odgrywali roli zawodowych buchalterów i nie odbierali chleba osobom, które długoletniemi doświadczeniem i pracą ciężką nabyli do niego prawa. Wszak dziś we wszystkich zawodach napotykamy takich szerszeni, którzy odbierają chleb ludziom zasłużonym. Podniesienie dalszych kwestyi zjazdu, rzeczą będzie osobnego komitetu, który nad tem obradować będzie.

Na zapytanie, czy każdy będzie miał prawo uczestniczyć w Zjeździe, bez względu na narodowość i wyznanie, nie trudna odpowiedź. Ktokolwiek zna dobrze narodowość polską, przyzna niewątpliwie iż za mało posiada ona egoizmu, aby siebie tylko na pierwszym i wyłącznem miejscu widzieć chciała. Stosunki nasze są tego rodzaju, iż stanowimy społeczeństwo mieszane z różnych narodowości i wyznań. Rzecz prosta, iż kwestye narodowości i wyznań, wobec jasnego celu naszego zjazdu zupełnie na uboczu pozostać muszą. Z równą uprzejmością powitamy na zjeździe kolegów innej narodowości i innego wyznania, podobnie jak to tuszymy sobie, i oni by z nami uczynili.

Co się tyczy terminu zwołania zjazdu, trudno go narazie oznaczyć; mniemamy jednak, iż w każdym razie pospieszyć się musimy gdyż zmuszają nas do tego przykre nad wyraz stosunki naszego zawodu. Weźmy tylko na uwagę wypadek w galic. Kasie Oszczędności i podkopanie ogólnego zaufania, jakim dotychczas obdarzano przedstawicieli rachunkowości bankowej! Wszak dzięki tej nieprawidłowej zależności buchalterów od swoich szefów doczekaliśmy się tej anomalii, iż buchalter z obawy narażenia się swemu przełożonemu poważał się fałszować księgi! Dla załatwienia tak ważnych kwestyi niezbędne jest rychłe zwołanie Zjazdu i wzajemne porozumienie się, aby tego rodzaju wypadki, daj Boże, były unikatem. Z powodu zaniknąć rocznych odbywających się z końcem i na początku roku, trudno będzie zwołać zjazd prędzej jak na wiosnę, sądzymy więc, że miesiąc marzec i to święta wielkanocne najsposobniejszą byłyby do tego chwilą.

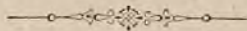
Potrzebne do urządzenia zjazdu fundusze zebrać będzie można w drodze subskrypcyi, sądzimy, że drobna kwota ofiarowana przez kolegów na tak doniosłe cele umożliwi zebranie potrzebnych środków na zwołanie Zjazdu. Toteż kwestya pieniężna nie trwoży nas wcale, jesteśmy o nią zupełnie spokojni.

Inaczej ma się rzecz z najważniejszą kwestyą tj. pozwoleniem rządu rosyjskiego. Proponowaliśmy dlatego Zjazd w Warszawie, gdyż ciągle i nieprzerwane stosunki nie tylko narodowe, ale przedewszystkiem przemysłowe i handlowe nakładają na nas obowiązek pamiętania także o kolegach naszych w Królestwie. Ażeby ułatwić im współudział w tak ważnej pracy i nie narażać ich na ewentualne przykrości, proponowaliśmy Zjazd w Warszawie, w przekonaniu, iż rząd rosyjski w uznaniu ekonomicznych korzyści takiego Zjazdu tembardziej nie zechce robić trudności, ile że wszystkie posiedzenia Zjazdu i wszystkie zebrania pod jego odbywać się będą nadzorem.

Inaczej rzecz by się miała, gdybyśmy Zjazd chcieli urządzić w Krakowie, albo w Poznaniu. Zjazd tego rodzaju w Krakowie mógłby wywołać podejrzenie rządu rosyjskiego i utrudnić przybycie kolegów naszych z Królestwa. Jeszcze gorsze następstwa mogłoby mieć zwołanie Zjazdu w Poznaniu; w obec wiadomej niegościńności pruskiej dla Zjazdu lekarzy, nie mamy zamiaru narażać się na ponowną obelgę ze strony naszych najserdeczniejszych sąsiadów. Wobec tego sądziliśmy, iż rząd rosyjski nie będzie nam robił trudności w zwołaniu Zjazdu buchalterów w Warszawie choćby z tego powodu, iż w rosyjskiem właśnie ministerjum skarbu powstała niedawno pochwała godna myśl zorganizowania instytucyi buchalterów i rachmistrzów przysięgłych. Gdyby tego rodzaju instytucya istotnie w Rosyi powstała, mieliśmyby wzór gotowy, za którym nie potrzebowalibyśmy uciekać się aż do Anglii. Inicytywa rządu rosyjskiego w tej mierze nappełniała nas nadzieją, iż nie będzie robił trudności uczestnikom Zjazdu, lecz owszem otoczy ich swoją opieką i poczyni wszelkie ułatwienia.

Zjazd w każdym razie nie potrwałby długo, gdyż kilkudniowy pobyt w Warszawie wystarczyłby najzupełniej, a doniosłe skutki, jakiby przyniósł, powetowałyby w zupełności poniesione trudy podróży i ofiary pieniężne naszych kolegów.

W ostatniej chwili otrzymana wiadomość, iż rząd rosyjski stawia trudności w urządzeniu Zjazdu, skłania nas do ograniczenia naszego projektu na samą tylko Galicyę. Zapraszamy więc najuprzejmiej wszystkich szanownych naszych galicyjskich kolegów do wzięcia udziału w Zjeździe, który wobec powyższych okoliczności najstosowniej we Lwowie odbyć się powinien. Kolegów obcokrajowych przyjmniemy również z całą serdecznością i radością, zapowiadamy jednak z góry, iż Zjazd projektowany w pierwszym rzędzie za zadanie postawić sobie musi sprawę stosunków zawodu buchalterów w Galicyi, oraz zawiązania jednego lub kilku stowarzyszeń buchalterów.

Buchalterya w interesie fabrycznym

napisał *Rudolf Schiller*, profesor akademii handlowej we Wiedniu,
(tłómaczone z niemieckiego za zezwoleniem autora).

(Ciąg dalszy).

Inwentarz spisany 31. grudnia 18 . .

Stan czynny:

1	Gotówka wedle księgi kasowej		8297·13
2	Rymesy:		
	zł. 2000.—. 20 stycznia, dni 20, Nr. 400		
	„ 1642·80, 1 marca, „ 60. „ 986		
	zł. 3642·80, w miejscu . . . Nr. 1386		
	„ 11·55, dyskont 3 ^o / ₀		3631·25
3	Towary:		
	artykuł A wedle spisu A	7465·—	
	„ B „ „ B	3124·20	10589·20
4	Materyały:		
	surowe materyały wedle spisu C . . .	1884·—	
	materyały pomocnicze wedle spisu D .	516·50	
	materyały do opału i oświetlenia wedle		
	spisu E	897·20	3297·70
5	Modele wedle spisu F		1500·—
6	Maszyny ruchu i narzędzia:		
	maszyny wedle spisu G	32649·17	
	narzędzia „ „ H	4853·62	37502·79
7	Dłużnicy:		
	C. k. urząd pocztowej kasy oszczędności	2095·18	
	Wiedeński Bank przemysłowy	4670·—	
	Otto Schulz, Baden, pr. 9. stycznia . .	582·40	7347·58
8	Ruchomości: wedle spisu I		4200·—
9	Nieruchomości: wartość budynku fabrycznego		48000·—

Stan bierny:

1	Akcept w obiegu:		
	zł. 1249·25, pr. 23. stycznia		
	„ 2·39, dyskont 3 ^o / ₀		1246·86
2	Wierzyciele: Bracia Holzer, w miejscu, pr. 15.		
	lutego		3480·—
	Zestawienie:		4726·86
	Suma stanu czynnego	124365·65	
	„ „ biernego	4726·86	
	Obećny majątek spółki		119638·79
	Udział majątkowy N. Schülera	64392·47	
	„ „ Ernesta Wallnera	55246·32	
		119638·79	

N. Schiller mp.

Ernest Wallner mp.

Inwentarz spisany 31. stycznia 18 . .

Stan czynny:

1	Gotówka: wedle księgi kasowej		6795·13
2	Rymesy: zł. 2675—, pr. 27. maja		
	„ 25·86. dyskont 3 ⁰ / ₀		2649·14
3	Towary: artykuł A wedle spisu A	2540·—	
	„ B „ „ B	3808·60	6348·60
4	Materyały: surowe materyały wedle spisu C	674·42	
	materyały pomocnicze „ „ D	178·14	
	„ paliwa i oświētł. „ „ E	149·20	1001·76
5	Modele: wedle spisu F	1500·—	
	od tego 20 ⁰ / ₀ zużycie pro anno = 1 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	25·—	1475·—
6	Maszyny ruchu i narzędzia:		
	maszyny wedle spisu G . zł. 32649·17		
	od tego 6 ⁰ / ₀ zużycie pro anno = 1 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	163·25	32485·92
	narzędzia wedle spisu H . zł. 5525·77		
	od tego 20 ⁰ / ₀ zużycie pro anno = 1 ² / ₃ ⁰ / ₀	92·10	5433·67
7	Dłużnicy: C. k. urząd pocztowej kasy oszcz. Wiedeński Bank przemysłowy	2464·49	
	Fabr. papieru w Simmeringu, pr. 10. maja	8116·—	
	Ryszard Robert & Co, Szwechat, pr. 29. kwietnia	5800·—	
		2500·—	18880·49
8	Ruchomości: wedle spisu I	4200·—	
	od tego 6 ⁰ / ₀ zużycie pro anno = 1 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	21·—	4179·—
12	Nieruchomości: wartość w dniu 31. grudnia 18.. . . .	48000·—	
	od tego 1·4 ⁰ / ₀ zużycie pro anno = 1 ¹ / ₆ ⁰ / ₀	56·—	47944·—

Stan bierny:

1	Akcept w obiegu: zł. 1091·98 pr. 17. kwietnia		127192·71
	„ 6·92 dyskont 3 ⁰ / ₀		1085·06
2	Wierzyciele: Bracia Holzer, w miejscu	4580·—	
	Gwarectwo Hüttenberskie, pr. 6. maja	516·—	5096·—
3	Niewypłacone jeszcze robocizny: za artykuł A	366·40	
	„ „ „ „ „ B	184·80	551·20

Zestawienie:

Suma stanu czynnego	127192·71	
„ „ biernego	6732·26	
Dzisiejszy majątek spółki		120460·45
Poprzedni udział majątkowy N. Schülera	64392·47	
do tego 4% pro anno = 1 ¹ / ₃ ⁰ / ₀	214·64	
	64607·11	
od tego wybrano, licząc z odsetkami od kwot wybranych	361·12	64245·99
do przeniesienia		184706·44

Inwentarz spisany 31. stycznia 18.

Z przeniesienia .		184706·44
Poprzedni udział majątkowy Ernesta Wallnera	55246·32	
do tego 4% pro anno = $\frac{1}{3}\%$	184·15	
	54430·47	
od tego wybrano z odsetkami	300·83	55129·54
Czysty zysk . .		1084·92
Udział w zysku N. Schülera	583·93	
" " Ernesta Wallnera	500·99	
	1084·92	
Dawniejszy udział majątkowy N. Schülera .	64392·47	
do tego 4% odsetki	214·64	
do tego udział w zysku	583·93	
	65191·64	
od tego wybrano z odsetkami	361·12	
Obecny udział majątkowy N. Schülera		64829·92
Dawniejszy udział majątkowy Ernesta Wallnera	55246·32	
do tego 4% odsetki	184·15	
do tego udział w zysku	500·99	
	55931·46	
od tego wybrano z odsetkami	300·93	
Obecny udział majątkowy Ernesta Wallnera		55630·53
N. Schüller m. p. Ernest Wallner mp.		120460·45

Prima Nota.

Styczeń 18..

1	12 dłużników do konta bilansu:		
	Stan czynny:		
Folio konta bieżącego	konto kasowe	8297·13	
Folio księgi głównej	" rymes	3642·80	
	" towarów A	7465·—	
	" " - B	3124·20	
	" surowych materiałów	1884·—	
	" materiałów pomocniczych	516·50	
	" opału i oświetlenia	897·20	
	" modeli	1500·—	
	" maszyn i narzędzi	37502·79	
	" dłużników	7347·58	
	" ruchomości	4200·—	
	" nieruchomości	48000·—	124377·20

Styczeń 18 . . .

1	F o l i o k o n t a b i e ż ą c e g o r o z k l ą d z e n i a	Konto bilansu do 5 wierzycieli Stan bierny i udziały majątkowe spółników: do konta trat	1249·25 3480—	124376·20
		" " wierzycieli		
		" " dyskontu i odsetków		
		za 3 ^o / _o dyskont rymes zł. 11·55		
		" 3 ^o / _o " traty " 2·39	9·16	
		" N. Schülera, konto kapitału . . .	64392·47	
		" Ernesta Wallnera, konto kapitału .	55246·32	
3		Konto surowych materiałów do konta wierzycieli: za fakturę od Braci Holzerów, w miej- scu, waluta 3. maja		
7		Konto surowych materiałów do konta wierzycieli: za fakturę od gwarectwa Hüttenberskiego, waluta 6. maja		
9		Konto dłużników do konta dłużników: za wpłacone przez Ottona Schulza w Ba- den, na nasz rachunek w urzędzie pocztowej kasy oszczędności		
10	F o l i o k o n t a b i e ż ą c e g o r o z k l ą d z e n i a	Konto dłużników do konta towarów A: za sprzedaż wyrobów A Towarzystwu akeyjnemu fabryki papieru w Sim- meringu, waluta 10. maja		5800—
13		Konto surowych materiałów do konta dyskontu i odsetek: 2 ^o / _o od 100 przy kalkulacji sprowadze- nia surowych materiałów		—·96
14		Konto paliwa i oświetlenia do konta dłużników: za węgle kupione od Antoniego Groh- mana, w miejscu, za czekiem po- cztowym		216·50
17		2 dłużników do konta pro diversi konto materiałów pomocniczych: za fakturę Ehrlicha i syna, w miejscu . konto maszyn i narzędzi, za dto . .	419·83 672·15	1091·98
17	F o l i o k o n t a b i e ż ą c e g o r o z k l ą d z e n i a	Konto pro diversi do konta trat: za nasz akcept traty Ehrlicha i syna, płatny za 3 miesiące na zlecenie Banku dyskontowego		1091·98

Styczeń 18 . .

22	F o l i o k o n t a b i e ż ą c e g o F o l i o k s i ę g i	Konto dłużników do konta rymes: za rymesę oddaną do wiedeńskiego Banku przemysłowego, płatną 1. marca, w miejscu		1642·80
24		Konto pro diversi do konta towarów A: za sprzedane artykuły Braciom Sieglom w Wiener-Neustadt, za zaliczką . .		1162·—
24		Konto dyskontu i odsetek do konta ró- żnych (pro diversi): 2% skonto od powyższej pozycji .		23·24
27		Konto różnych (pro diversi) do konta towarów A: za sprzedaż G. R. Neubauerowi, w miejscu do konta towarów B: za sprzedaż dto	2000·— 675·—	2675·—
27		Konto rymes do konta różnych: za akcept G. R. Neubauera, w miejscu, płatny za 4 miesiące		2675·—
29		Konto dłużników do konta towarów A: za sprzedaż Ryszardowi Robertowi i Sp. w Szwechat, waluta 29. kwietnia .		3200·—
31		Konto fabrykacji A do 3 wierzycieli, zużycie materyałów w styczniu: do konta surowych materyałów . . . „ „ pomocniczych materyałów . . „ „ paliwa i oświetlenia	2006·20 588·17 750·07	3344·44
31		Konto fabrykacji B do 3 wierzycieli, zużycie materyałów w styczniu: do konta surowych materyałów . . . „ „ pomocniczych materyałów . . „ „ paliwa i oświetlenia	864·— 162·86 207·18	1234·04
31		Konto towarów A do konta fabrykacji A: za fabrykaty wygotowane w styczniu .		4838·—
31		Konto towarów B do konta fabrykacji B: dto		1971·70
31		3 dłużników do konta dyskontu i od- setków, konto dłużników: odsetki urzędu poczt. kasy oszcz. zł. 3·49 „ wiedeń. Banku przem. „ 9·43 N. Schüler, konto prywatne, odsetki we- dle rach. bież. . . . . Ernest Wallner, dto	12·92 1·12 —·93	14·97

Styczeń 18 . .

31	F o l i o k o s i c z e g o b i e ż a c e g o	Konto administracji (Regie) do konta dłużników: za prowizję i odsetki wedle konta bieżącego (saldo-conti) w urzędzie pocztowej kasy oszcz.	—08	
		w wiedeńskim Banku przemysłowym	6·23	6·31
31		Konto fabrykacji A do konta towarów A: przeniesienie salda		9·86
31		Konto fabrykacji B do konta towarów B: dto		24·26
31		Konto administracji (Regie) do 5 wierzycieli: przeniesienie potrąceń za zużycie i równoważnika czynszu najmu		
		do konta modeli	25·—	
		„ „ maszyn i narzędzi	255·35	
		„ „ ruchomości	21·—	
		„ „ nieruchomości	56·—	
		„ „ dochodów z nieruchomości	300·—	657·35
31	F o l i o k o s i c z e g o b i e ż a c e g o	2 dłużników do konta administracji (Regie) rozkład ogólnych kosztów ruchu na obie gałęzie fabrykacji w stosunku 70 ⁰ / ₀ i 30 ⁰ / ₀ : konto towarów A	898·05	
		„ „ B	384·88	1282·93
31		Konto dyskontu i odsetek do 2 wierzycieli, 4% odsetki od udziałów majątkowych: do N. Schülera, konta kapitału	214·64	
		„ Ernesta Wallnera, dto	184·15	398·79
31		Konto bilansu do 12 wierzycieli przeniesienie stanu czynnego: do konta kasy	6795·13	
		„ „ rymes	2675·—	
		„ „ towarów A	2540·—	
		„ „ B	3808·60	
		„ „ surowych materiałów	674·42	
		„ „ materiałów pomocniczych	178·14	
	F o l i o k o s i c z e g o b i e ż a c e g o	„ „ paliwa i oświetlenia	149·20	
		„ „ modeli	1475·—	
		„ „ maszyn i narzędzi	37919·59	
		„ „ dłużników	18880·49	
		„ „ ruchomości	4179·—	
		„ „ nieruchomości	47944·—	127218·57

Styczeń 18 .

31	Folio konta bieżącego	N. Schüler, konto kapitału do N. Schülera, konto prywatne przeniesienie salda		361·12
31		Ernest Wallner, konto kapitału do Ernesta Wallnera, konto prywatne przeniesienie salda		300·93
31		7 dłużników do konta bilansu: przeniesienie stanu biernego i udziałów w majątku wspólników:		
		konto trat	1091·98	
		„ wierzycieli	5096·—	
		„ towarów A	366·40	
		„ „ B	184·80	
		„ dyskontu i odsetek		
		za 3% dyskont rymes . . . zł. 25·86		
		„ 3% „ traty . . . „ 6·92	18·94	
		N. Schüler, konto kapitału	64829·92	127218·57
		Ernest Wallner, konto kapitału	55630·53	
31		3 dłużników do konta zysków i strat: przeniesienie pozycyi zysku:		
		konto towarów A	1066·81	
		„ „ B	218·42	
		„ przychodu nieruchomości	262·35	1547·58
31		Konto zysków i strat do 6 wierzycieli: przeniesienie pozycyi strat i udziałów w zysku spółników:		
		do konta surowych materiałów	4·30	
		„ „ pomocniczych materiałów	7·16	
		„ „ paliwa i oświetlenia	7·25	
		„ „ dyskontu i odsetek	443·95	
		„ N. Schülera, konto kapitału	583·93	
		„ Ernesta Wallnera, konto kapitału	500·99	1547·58

(C. d. n.)

Umiejętności handlowe.

Zasady buchalteryi podwójnej

przez Henryka Rauscha, buchaltera w Dębicy.

(Ciąg dalszy.)

VIII. Dłużnik Bank austriacko-węgierski (Oddział żyrowy). Wierzyciel Obrachunek Kasy.

Winien	Obrachunek kasy						Ma
						Od Banku austr.-węg.	10.000

Winien	Bank austriacko-węgierski						Ma
Do obrach. kasy	10.000	—					

Nasz pryncypał dostaje z kasy interesu na utrzymanie domu zlr. 100.

Winien	Obrachunek kasy						Ma
						Od obrach. utrzymania domu	100

Winien	Obrachunek utrzymania domu						Ma
Do obrach. kasy	100	--					

Następujące przykłady przeprowadzimy w księdze głównej buchalteryi podwójnej wedle systemu włoskiego:

Otwieram 1. stycznia 1898 Dom handlowy i wkładam
 gotowizną koron . . . 20.000.—
 towary „ . . . 10.000.—
 ruchomości „ . . . 5.000.—
 rymesę płatną 25. lipca . . 1.500.—

natomiast mam do zapłacenia akcept 500 koron 1. sierpnia.

Obrachunek kapitału daje, jest więc wierzycielem, obrachunki kasy, towarów, ruchomości, rymes są dłużnikami, za akcept zaś Obrachunek trat czyli akceptów, przyjmujący dług czyli zobowiązanie zapłacenia takowej wierzycielem, a Obrachunek kapitału, odbierający od Obrachunku trat to zapewnienie dłużnikiem.

350 koron na kredyt 3-miesięczny.

Adolf Schneider, dłużnik (debitor)

Obrachunek towarów, wierzyciel (kredytor).

za gotówkę z potrąceniem 2% szkonto.

Obrachunek kasy dłużnik za 150 koron

„ towaru wierzyciel „ 150 „

150 koron minus 3 korony.

Ponieważ Obrachunek eskontu czyli dyskontu jest przyczyną mniejszego przychodu o 3 koron, przeto obieżyła się go tym wydatkiem, przedstawiając sobie, jakobyśmy te 3 korony wydali (zwrócili).

Obrachunek dyskontu dłużnik.

„kasy wierzyciel.

25. lipiec. Inkasuję płatny dzisiaj weksel na 1500 koron.

Obrachunek kasy odbierający pieniądze, dłużnik,

a Obrachunek weksli czyli rymes wydający weksel, wierzyciel.

1. sierpnia. Honoruje płatny dzisiaj akcept koron 500.

Obrachunek kasy wierzyciel

„trata dłużnik.

15. sierpnia. Sprzedaję towary Piotrowi Kolońskiemu za 700 koron, które wyrównuje swym wekslem.

Obrachunek rymes dłużnik

„towarów wierzyciel

Obrachunek towaru uwierzytelnia czyli uznaje się przez Obrachunek rymes
czyli na ciężar Obrachunku rymes.

20. sierpnia. Otrzymuję 50 koron prowizyi.

Obrachunek kasy dłużnik.

„prowizyi, będący przyczyną przychodu 50 koron i mający takowe do żądania jest wierzycielem.

25. sierpnia. Płace prowizye 35 koron.

Obrachunek kasy wierzyciel.

„prowizyi, będący przyczyną wydatku 35 koron dłużnikiem.

31. grudnia. Płacę czynsz . 150 złr.

i za różne wydatki .	100	„
----------------------	-----	---

Wydatkami tymi należy Obrachunek kasy uznać, dotyczące obrachunki zaś, które wydatki te spowodowały, mianowicie Obrachunek czynszu i wydatków handlowych obciążyć.

Obydwoma wydatkami można także Obrachunek wydatków handlowych obciążyć.

Winien

Rachunek kapitału

Ma

1898			kor.	h.	1898			kor.	h.
Stycz.	1.	do Obrach. trat	500	—	Stycz.	1.	od Obr. kasy	20.000	—
							„ „ towaru	10.000	—
							„ „ ruchom.	5.000	—
							„ „ rymes	1.500	—

Winien

Obrachunek kasy

Ma

1898			kor.	h.	1898			kor.	h.
Stycz.	1.	do Obr. kapit.	20.000	—	Maj	15.	od Obr. dyskon.	3	—
Maj	15.	„ „ towar.	150	—	Sierp.	1.	„ „ trat	500	—
Lip.	25.	„ „ rymes	1.500	—	„	25.	„ „ prow.	35	—
Sierp.	25.	„ „ prow.	50	—	Grud.	31.	„ „ czynszu	150	—
							„ „ wydat.		
							handl. . .	100	—

Obrachunek towarów.

Winien

Ma

Styczeń	1.	Do Obrach. kapit.	10.000.	Maj	5.	od A. Schneidera	350
				„	15.	„ Obrach. kasy	150
				Sierp.	15.	„ „ rymes	700

Obrachunek ruchomości.

Winien

Ma

Styczeń	1.	Do Obrach. kapit.	5000.
---------	----	-------------------	-------

Obrachunek rymes.

Winien

Ma

Styczeń	1.	Do Obrach. kapit.	1500.	Lipiec	25.	Od Obrach. kasy	1500
„	15.	„ „ towarów	700.				

Obrachunek trat.

Winien

Ma

Sierpień	1.	Do Obrach. kasy	500.	Od Obrach. kapitału	500
----------	----	-----------------	------	---------------------	-----

Adolf Schneider

Winien

Ma

Maj	5.	Do Obr. towarów	350.
-----	----	-----------------	------

Obrachunek dyskontu.

Winien

Ma

Maj	15.	Do Obrach. kasy	3.
-----	-----	-----------------	----

Obrachunek prowizyi.

Winien

Ma

Sierpień	25.	Do Obrach. kasy	35.	Sierpień	20.	Od Obrach. kasy	50.
----------	-----	-----------------	-----	----------	-----	-----------------	-----

Obrachunek czynszu.

Winien

Ma

Grudzień	31.	Do Obrach. kasy	150.
----------	-----	-----------------	------

Obrachunek wyd. handl.

Winien

Ma

Grudzień	31.	Do kasy	100.
----------	-----	---------	------

Streszczamy dotąd wyłożoną teorię jak następuje:

1. W buchalterii pojedynczej otwiera się dla każdej osoby, zostającej dłużnikiem lub wierzycielem w księdze głównej konto: w buchalterii podwójnej otwiera się oprócz tego dla różnych części majątkowych podobne konta, zastępujące przy każdej poszczególniej zaszłości handlowej właściciela przedsiębiorstwa — przedstawiając sobie takowe jako osoby (uosiabiając je), skutkiem czego wykazują konta w buchalterii podwójnej w przeciwieństwie do pojedynczej nie tylko nasze długi i wierzytelności, lecz także zyski i straty w poszczególnych częściach majątkowych.

2. Dalej otwiera się w buchalterii podwójnej konta dla takich działów rachunkowych (konta fikcyjne — dla pojęć umysłowych), które powodują czyli są przyczyną przychodów lub wydatków, z których zyski lub straty pochodzą.

3. Każde takie konto, spowodowanemi innemu obrachunkowi wydatkami (stratami) się obciąża, a przychodami (zyskami) się uznaje.

4. Jeden i ten sam obrachunek może być raz przyczyną wydatków, innym razem przychodów. Porównaj w powyższym przykładzie Obrachunek przewidy.

Przypatrzmy się Obrachunkowi kapitału. Na stronie Ma zawiera części majątkowe stanu czynnego (Activa), a na stronie Winien stan bierny (Passiva).

Jeżeli potrącimy to, co jesteśmy winni (nasz dług — Passiva) od tego, co posiadamy — Activa), to wypadająca ztąd różnica 36.000 koron przedstawia nam czysty kapitał początkowy.

Chcąc jednak mieć kapitał czysty uwidoczniiony w jednej cyfrze w Obrachunku kapitału, to używa się Rachunku bilansu otwarcia jako pośrednika do przeniesienia kapitału czystego na Rachunek kapitału.

Rachunek bilansu otwarcia.

Winien

Ma

	koron	h.		koron	h.	koron	h.
Do Obrach. trat . .	500	—	Od Obr. kasy . .	20.000	—		
" " kapitału	36.000	—	" " towarów .	10.000	—		
			" " ruchom. .	5.000	—		
			" " rymes . .	1.500	—	36.500	—
	36.500	—				36.500	—

Rachunek kapitału

od Rachunku bilansu

36.000

Rachunek bilansu otwarcia lub krócej Rachunek bilansu przedstawia przedsiębiorstwo jako całość, przedstawiając sobie, że otrzymuje stan czynny do gospodarki, więc Winien i stan bierny, który zobowiązuje się zapłacić, więc Ma; Rachunek kapitału zaś przedstawia właściciela przedsiębiorstwa, który ma od Rachunku bilansu (przedsiębiorstwa) czysty kapitał do żądania.

Rachunku bilansu używa się tylko wówczas, jeżeli się otwiera interes z wieloma częściami majątkowymi, jeżeli zaś się otwiera interes tylko z jedną pozycją stanu czynnego w gotówce, natenczas nie ma potrzeby otwarcia Rachunku bilansu, lecz wystarcza tylko Rachunek kapitału. (C. d. n.)

Bibliografia.

Oceny i sprawozdania.

Nauka rachunkowości państwowej według wykładów docenta uniwersytetu lwowskiego, c. k. radcy skarbu Tadeusza Klusika, zestawiona za zezwoleniem i przy współdziałaniu autora przez Aleksandra Ściborskiego, c. k. radcę rachunkowego kraj. Dyrekcyi skarbu i Bronisława Sędzimira, c. k. rewidenta rachunkowego kraj. Dyrekcyi skarbu.

Dla tych czytelników naszych, którzy pragnęliby przygotować się prędko i skutecznie do egzaminu z rachunkowości ogólnej i państwowej, pożądaną będzie zapewne wiadomość o wydaniu w drodze litograficznej skryptów rachunkowości państwowej, ułożonych wedle wykładów docenta tut. wszechnicy p. Tadeusza Klusika, który wykłady te w kursie letnim bieżącego roku po śp. Antonim Czernym, długoletnim docencie tego przedmiotu objął i od tego działu rozpoczął.

Mało która z nauk posiada w naszym języku tak skąpą literaturę, jak nauka rachunkowości ogólnej i państwowej. Przed 20 laty wyszły wprawdzie dzieła dr. Schrotta, wydane w polskim przekładzie przez M. Chrzanowskiego (rachunkowość ogólna) i T. Kulczyckiego (rachunkowość państwowa), — dzieła te jednak z ubiegiem szeregu lat, wobec zmiany tyłu ustaw skarbowych, wzmagania się źródeł dochodów i ciągłych zmian w sposobie zarachowania, stały się już prawie bezpożytecznymi.

Widząc brak należytego podręcznika do nauki dla kandydatów poddających się egzaminom z rachunkowości, porucił p. Klusik wydanie skryptów z tego działu panu Aleksandrowi Ściborskiemu, zastrzegając sobie korektę wydawnictwa. Techniczną stronę zajął się p. Bronisław Sędzimir.

Materiał objęty skryptami składa się z 3 części. Pierwsza część traktuje w systematycznym porządku o potrzebach państwa i ich pokryciu. W tej części wyliczono i bliżej omówiono władze zarządzające majątkiem państwowym, kasy i urzędy wykonawcze, mające się zajmować przechowywaniem zasobów pieniężnych, względnie wykonywaniem zarządzeń władz administracyjnych, a wreszcie organa kontroli administracyjnej i rachunkowo-kasowej. Część ta jest niejako wstępem do nauki o zarachowaniu i kontroli, a że głównym warunkiem racjonalnego prowadzenia rachunków jest dokładna znajomość źródeł dochodów przeznaczonych do opędzenia wszelkich potrzeb i kosztów utrzymania gospodarstwa, przeto autor słusznie tę część obszerniej omówił, dając w ten sposób nie tylko kandydatom przygotowującym się do egzaminu, ale także i szerszej publiczności sposobność obznajomienia się z ustrojem gospodarstwa państwowego, oraz odnośnymi ustawami i przepisami potrzebnymi do należytego zrozumienia tego ustroju.

Druga i trzecia część skryptów traktuje o zarachowaniu i manipulacji kasowej, tudzież o systematycznym prowadzeniu rachunków i w ogóle o sprawowaniu kontroli. Obie te części obejmują główne zasady nauki o rachunkowości państwowej oraz kontroli.

Oprócz ustawy egzekucyjnej co do poborów stałych, nowej ustawy pensyjnej, instrukcyi o szkntrowaniu kas i t. d., znajdujemy tu szczegółowo omówiony dział o państwowym systemie kasowym i związku kas, a ponadto o obrotach komisowych wykonywanych wzajemnie tak przez kasy krajów reprezentowanych w Radzie państwa, jakoteż przez kasy krajów korony węgierskiej, tudzież przez kasy dla spraw wspólnych, wraz z licznymi przykładami pod względem sposobu zarachowywania tych obrotów.

Jako dodatek do skryptów opracowane zostały liczne wzory ksiąg, dzienników, rejestrów, wykazów i t. d., które stanowiąc będą wielkie ułatwienie w nauce dla kandydatów, tem bardziej, ile że przedtem brak należytego podręcznika dawał się bardzo odczuwać.

Szczególną zaletą skryptów jest czystość języka polskiego, zwięzły i łatwo zrozumiały styl, a co również za zasługę autorowi przyznać wypada, że zerwał z przestarzałymi technicznymi wyrażeniami i zastąpił je wyrazami odpowiadającymi więcej ich właściwemu znaczeniu.

Pracą swą przysłużył się autor nie tylko kandydatom przygotowującym się do egzaminów, ale ponadto, chociaż na razie tylko skryptami, uzupełnił skąpą dotąd literaturę rachunkowości. Mamy uzasadnioną nadzieję, że autor w miarę postępu w wykładach zezwoli również i na wydawnictwo skryptów rachunkowości ogólnej i kupieckiej, a w końcu nie poprzestanie na wydawnictwie samych skryptów.

Rozmaitości.

Odmowna odpowiedź. W numerze 4 i 5 naszego pisma podaliśmy wiadomość o zawiązującym się w Warszawie »Stowarzyszeniu pracowników instytucyj finansowych«. Zarysowaliśmy tam cel i środki projektowanego Stowarzyszenia, którego ustawa została już opracowana i przedstawiana do zatwierdzenia odpowiednim władzom rządowym. W następstwie tej wzmianki, z przykrością komunikujemy dziś czytelnikom naszym nową wiadomość, że podanie urzędowych założycieli owego projektowanego stowarzyszenia, zostało im przez warszawskiego Generał Gubernatora zwrócone z odpowiedzią odmowną, bez umotywowania przyczyn odmowy.

Szkołnictwo kupieckie we Francyi. W sprawie poparcia szkolnictwa kupieckiego we Francyi, rozesała parlamentarna komisya szkolna kwestyonaryusze, na które niektóre francuskie izby handlowe nadesłały już swoje odpowiedzi. W odpowiedziach tych żądają izby handlowe większego uwzględnienia rachunkowości kupieckiej (comptabilité). Z tego okazuje się znowu, jak dalece powszechnie daje się odczuwać potrzeba nauki tej tak niesłychanie ważnej dla społeczeństwa. Dla nowoczesnej ekonomii o wiele ważniejsze jest pielegnowanie umiejętności rachunkowych na wyższych szkołach, aniżeli owe niepotrzebne studia, któremi dzisiejszą młodzież dręczymy i obciążamy.

Kongres niemieckiego Związku dla rachunkowości kupieckiej. Od 5—7 października br. odbyły się narady trzeciego kongresu w Hanowerze, a główne kwestye będące przedmiotem narad były następujące:

- 1) cel jaki mają osiągnąć kupieckie szkoły,
- 2) jakie rodzaje szkół szczególnie zalecają się w poszczególnych wypadkach,
- 3) kto ma urządzić szkoły handlowe,
- 4) czy przyłączenie do innych szkół jest korzystne i czy da się zalecać, oraz jaki rezultat dały dotychczas wyższe szkoły handlowe w praktyce,
- 5) czy zaprowadzenie przymusu szkolnego dla pomocników handlowych w wieku poniżej lat 18 jest pożądane.

Loterya liczbowa. Ministerstwo skarbu wydało ciekawe sprawozdanie o loteryi liczbowej od czasu objęcia jej przez państwo, t. j. od listopada 1787 r. do końca 1896.

W tym przeszło stuletnim okresie czasu ogólna suma stawek wynosiła 1.140,841.614 zł., z tego czysty zysk wynosił 432,721.359 zł., a wygrane 629,266.134 zł., czyli administracya kosztowała 79 milionów zł. Od 1891 r. datuje się wybitny zanik zwolenników loteryi liczbowej; w r. 1887 w całym państwie przypadało przeciętnie 94 ct. stawki na jednego mieszkańca; kwota ta systematycznie maleje, a w r. 1896 wynosi już tylko 66 ct. Z wykazu tego widać dalej, że w miesiącach letnich ludzie mniej stawiają na loteryę, niż w miesiącach zimowych, co tłumaczy się tem, iż sfery grywające w tę loteryę, tj. przeważnie zarobnicy dzienni, w zimie mają większe potrzeby, a trudniej im zarobić, próbują więc szczęścia w loteryi. Dla porównania dodajemy, że w ostatnim dziesięcioleciu, tj. od r. 1887 do 1896 największe stawki były w marcu 1890, a najmniejsze w lipcu 1894. W 1896 kwota stawek najbardziej zmalała w Styryi, najmniej w Bukowinie; co zaś do Galicyi, — to kraj ten stanowi w pośród wszystkich prowincyi austriackich wyjątek, przysporzył bowiem państwu w stawkach o 4 procent więcej aniżeli w roku 1895.

